

MEMORIA DAS ACTUACIÓNS

Introdución:

Con motivo do Día Mundial dos Humidais que baixo auspicios da Convención RAMSAR celebrase cada 2 de febreiro, o “Centro Español de Humedales” (CEHUM) e a “Fundación Biodiversidad” veñen de poñer en marcha a iniciativa de Voluntariado Ambiental “Mójate por los humedales”.

Trátase dunha campaña de sensibilización que ten como obxectivo realizar unha serie de accións de voluntariado en diferentes humedais estatais ao longo do ano 2011, coincidindo con dúas datas relevantes: o 40 cabodano da sinatura do Convenio de Ramsar, o tratado internacional más importante en materia de conservación de humidais (2 de febreiro), e a celebración do año europeo do voluntariado.

A primeira estas actuacións terá lugar o Día Mundial dos Humidais, o vindeiro 2 de febreiro. Para ese día, cinco entidades sen ánimo de lucro do estado preparan accións con voluntarios/as co obxectivo principal de fomentar as boas prácticas que se poden levar a cabo para a conservación destes ecosistemas:

- Na provincia de Salamanca, ADRISS (Asociación para el Desarrollo Rural Integral de las Sierras de Salamanca), realizará accións na Lagoa do Cristo (Aldehuela de Yeltes) e a Lagoa de San Marcos (La Alberca).
- Na provincia de Girona, a Fundació Natura realizará diferentes actividades no Estany de Sils.
- Na provincia de Palencia, a Fundación Global Nature, levará a cabo actividades de voluntariado na Lagoa de Boada (Boada de Campos) e a Lagoa de Pedraza (Pedraza de Campos).
- Nas provincias de Ciudad Real, Cuenca e Toledo, a Asociación Naturalista La Mancha Húmeda, prepara numerosas actividades ao longo desa semana en varias lagoas da Reserva da Biosfera “La Mancha Húmeda”.
- Na provincia de A Coruña, a Asociación para a Defensa Ecolólica de Galiza (ADEGA) e o Proxecto Ríos, preparan actividades de eliminación de flora exótica e invasora nas lagoas de Xuño e Muro, no concello de Porto do Son.

Localización das actuacións:

A proposta de ADEGA e o Proxecto Ríos consiste en realizar diversas actuacións encamiñadas á eliminación de exemplares de flora exótica e invasora para millorar o estado ecológico de dous humidais protexidos: as lagoas de San Pedro de Muro e Xuño, no concello de Porto do Son (A Coruña). Ambos humidais están integrados na ZEPVN “Complexo Húmido de Corrubedo”, código LIC ES1110006, pertencente á Rede Natura 2000.

As intervencións desenvolveranse no Día dos Humidais (2 de febreiro) na contorna das dúas lagoas anteditas e dentro do Dominio Público Marítimo Terrestre e a súa Zona de Servidume, e atinxindo aos hábitats naturais “Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea

(dunas grises): dunas grises termoatlánticas (*Crucianellion maritimae*)”, código Natura 2000 *2130 (prioritario) e “Lagoas costeiras”, código Natura 2000 *1150 (prioritario).

Os traballos desenvolveranse en 3 zonas (sinaladas cun óvalo amarelo no mapa apegado):

Zona 1.- Contorna da Lagoa de Xuño: identificación, eliminación e retirada de especies exóticas e invasoras das dunas fixas, perímetro e eventualmente, da superficie da lagoa. As especies obxectivo son:

- Coniza (*Coniza canadensis*): herbácea frecuente en zonas remexidas e ruderais que penetra a favor de pistas e camiños, nomeadamente a instalacións de pasarelas de madeira sobre as dunas.
- Gramón (*Stenotaphrum secundatum*): gramínea tapizante moi vivaz presente ao longo da pasarela de madeira e na contorna da laoa de Xuño.
- Margarida africana (*Arctoteca calendula*): composta presente en moitas zonas dunares cuxa presenza vese favorecida pola apertura de pistas.
- Spartina (*Spartina patens*): gramínea con importante sistema de rizomas presente en comunidades halonitrófilas (dunas e cantís).
- Cotula (*Cotula coronopifolia*): herbácea surafricana de zonas antropizadas e xunqueiras.
- Oenothera (*Oenothera glazioviana*): herbácea de dunas e zonas antropizadas.
- Senecio (*Senecio elegans*): en dunas e zonas nitrófilas.
- Bacopa (*Bacopa monnieri*): Escrofulariácea presente en xunqueiras e cursos baixos de ríos e regatos.
- Tritonia (*Tritonia x crocosmiiflora*): híbrido de xardinería frecuente nas pistas.
- Xacinto de auga (*Eichornia crassipes*): planta flotante orixinaria da Amazonia considerada de alto risco para a biodiversidade acuática.
- Azolla (*Azolla filiculoides*): fento acuático flotante.
- Egeria e elodea (*Egeria densa* e *Elodea canadensis*): plantas acuáticas presentes en cursos de auga e zonas encharcadas.

Zona 2.- Arredores da lagoa de San Pedro de Muro (lado N): identificación, eliminación e retirada de especies exóticas e invasoras das dunas fixas, rasa litoral e marxe N do vaso da lagoa. As especies obxectivo son, alén das anteriores:

- Herba da Pampa (*Cortaderia selloana*): gramínea sudamericana presente sobre as dunas grises (hábitat prioritario) e no bosque de ribeira da lagoa.
- Cana (*Arundo donax*): herbácea de grande porte moi frecuente en zonas dunares e terreos remexidos.
- Helichisum (*Helichisum foetidum* e *H. Petiolare*): compostas surafricanas moi frecuentes en toda a costa.
- Ipomoea (*Ipomoea indica*): gabeadora presente en xonas remexidas.
- Pitas e chumbeiras (*Agave americana* e *Opuntia maxima*): comúns en zonas costeiras con forte infiltración e/ou drenaxe.

Zona 3.- Bosque de ribeira da lagoa de San Pedro de Muro (lado SE), ao longo do regato de Rial: identificación, eliminación e retirada de especies exóticas e invasoras do bosque de ribeira e canle fluvial. As especies obxectivo son, ademáis dalgunhas xa citadas:

- Bidens (*Bidens frondosa* e *B. aurea*): nas lamas das ribeiras. Importante retiralas denantes da floración.
- Tintureira (*Phytolacca americana*): en zonas inundábeis e ribeiras.
- Tradescantia (*Tradescantia fluminensis*): en bosques umbríos ou de ribeira.
- Reynoutria (*Reynoutria japonica*): en chans húmidos e ribeiras.
- Calas ou cartuchos (*Zantedeschia aethiopica*): en humedais e matogueiras

Protocolos de actuación:

Os traballos realizaranse con voluntariado baixo a supervisión de persoal técnico cualificado de ADEGA e Proxecto Ríos. En todo momento seguiranse as condicións establecidas na autorización concedida pola Dirección Xeral de Conservación da Natureza (Medio Rural) da Xunta de Galiza e seguindo os protocolos para a erradicación de especies alóctonas e invasoras.

- As intervencións realizaranse sempre con medios e ferramentas manuais.
- Non se utilizará maquinaria para os labores de extracción. Eventualmente, pode precisarse transporte motorizado para a recollida e traslado dos especímenes extraídos. Circularase sempre por calzadas e pistas da rede local sempre por fóra do DPMT.
- Non se utilizarán herbicidas ou biocidas.
- As actuacións efectuaranse de xeito localizado e intensivo en pequenas áreas dentro das zonas sinaladas onde se localicen os exemplares a retirar e salvagardando a vexetación autóctona.
- Na medida do posíbel, os desplazamentos efectuaranse sempre por pistas, sendeiros ou pasarelas xa abertas evitando o pisoteo sobre hábitats sensíbeis (dunas cincuentas, chairas de inundación...) e minimizando as interferencias (ruidos, espantamientos) sobre a fauna.
- Recollerase todo o material biolóxico extraído e garantizarase un tratamento axeitado (inertización, compostaxe) por parte dun xestor autorizado de refugallos nas instalacións propias para tal fin. Asemade, retirarase todo o lixo antrópico presente nas zonas de actuación e trasladarase aos contentores axeitados.

Bibliografía:

- Bañares, A., Blanca, G., Güemes, J., Moreno, J.C. e Ortiz, S. (eds.). 2003. Atlas y Libro Rojo de la Flora Vascular Amenazada de España. Dirección General de Conservación de la Naturaleza, Ministerio de Medio Ambiente. Madrid, 1072 pp.
- Dana, E.D., Sobrino, E. e Sanz Elorza, M. 2004. Plantas invasoras en España: un nuevo problema en las estrategias de conservación. En: Atlas y libro rojo de la flora vascular amenazada de España. Eds Bañares, A., Blanca, G., Güemes, J., Moreno, J.C. e Ortiz, S. Dirección General para la Biodiversidad, Publicacións do O.A.P.N. Madrid.
- Domingues, J. e Freitas, H. 2002. Acerca de algumas plantas vasculares invasoras em Portugal continental. *Studia botanica* 21: 27-35.
- Fagúndez, J. e Barrada, M. 2007. PLANTAS INVASORAS DE GALICIA. Bioloxía, distribución e métodos de control. Publicacións da Xunta de Galicia, Consellería de Medio Ambiente, 209 pp.
- Gutián, P. e Gutián, J. 1986. Base florística para la protección de las dunas y marismas de Corrubedo (A Coruña, España). *Trabajos Compostelanos de Biología* 13: 139- 182.
- Lence, C., Acedo, C., Alonso, R. e Llamas, F. 2005. Informe final al estudio de flora y vegetación. Apéndice II del estudio “Proyecto de Recuperación y Conservación de la Laguna de Louro” (Muros, A Coruña). Fundación GlobalNature, BP España, Xunta de Galicia e concello de Muros. Accesible en: http://www.fundacionglobalnature.org/proyectos/humedales/proy_louro.htm

Plano das actuacions:

